

Forskrift om bekjempelse av lus i akvakulturanlegg (luseforskriften)

Hjemmel: Fastsatt av Fiskeri- og kystdepartementet 18. august 2009 med hjemmel i lov 19. desember 2003 nr. 124 om matproduksjon og mattrygghet mv. (matloven) § 7, § 14, § 19 og § 26, jf. delegeringsvedtak 19. desember 2003 nr. 1790.

Kapittel I. Formål, virkeområde og definisjoner

§ 1. Formål

Formålet med forskriften er å redusere forekomsten av lus slik at skadevirkningene på fisk i akvakulturanlegg og i frittlevende bestander minimaliseres, samt redusere og bekjempe resistensutvikling hos lus.

§ 2. Virkeområde

Forskriften gjelder krav om tiltak mot lus og resistente lusepopulasjoner i akvakulturanlegg i sjø, og omfatter alle arter av akvakulturdyr. For slaktermerder ved slakteri gjelder kun § 9 annet ledd og § 10. Forskriften retter seg mot enhver som har eller plikter å ha godkjenning etter forskrift 17. juni 2008 nr. 823 om etablering og utvidelse av akvakulturanlegg, zoobutikker m.m. § 5.

§ 3. Definisjoner

I forskriften menes med:

- a) Behandling: Medikamentell avlusning ved bad eller gjennom føret, eller andre metoder som fjerner lus, herunder mekanisk fjerning.
- b) Bevegelige stadier: Voksne hannlus og halvvoxne (preadulte) stadier av lakselus
- c) Fastsittende stadier: copepoditt- og chalimus stadier av lus.
- d) Laksefisk: Atlantisk laks (*Salmo salar*) og regnbueørret (*Oncorhynchus mykiss*).
- e) Leppefisk: Fisk fra leppefiskfamilien (Labridae) som kan brukes til å holde lus under kontroll i akvakulturanlegg.
- f) Lus: Hoppekreps av artene lakselus (*Lepeophtheirus salmonis*), skottelus (*Caligus elongatus*) og torskelus (*Caligus curtus*).
- g) Resistens: Mangelfull behandlingseffekt som skyldes at deler av eller hele den aktuelle lusepopulasjonen har arvbar nedsatt følsomhet for det farmasøytiske virkestoff som benyttes, slik at deler av eller hele populasjonen kan overleve en dose legemiddel som er dødelig for majoriteten av individene i en normalt følsom populasjon.
- h) Sjøtemperatur: Sjøtemperatur målt på tre meters dyp.
- i) Voksen hunnlus: Kjønnsmoden hunnlus med eller uten eggstrenger.

Kapittel II. Krav om tiltak mot lus og resistente lusepopulasjoner

§ 4. Telling, registrering og rapportering

Når sjøtemperaturen er lik eller over 10°C skal forekomst av lakselus hos laksefisk undersøkes og journalføres minst hver 7. dag.

Når sjøtemperaturen er under 10°C skal forekomst av lakselus hos laksefisk undersøkes og journalføres minst hver 14. dag.

Telling av lakselus skal gjennomføres i henhold til kravene i vedlegg 1.

Kravet i første og annet ledd gjelder ikke

- a) ved sjøtemperaturer under 4°C,
- b) akvakulturanlegg der fisken skal slaktes ut innen 14 dager etter at undersøkelses- og journalføringsplikten inntreffer.

Antall voksne hunnlus av lakselus, antall lakselus i bevegelige stadier, antall gjennomførte behandlinger, sjøtemperatur og bruk av leppefisk skal registreres og rapporteres månedlig til Mattilsynet innen den syvende i nærmest påfølgende måned.

Antall individer av fastsittende stadier av lakselus skal registreres ved hver telling.

Mattilsynet kan i avgrensede geografiske områder bestemme at lus i akvakulturanlegg med annen fisk enn laksefisk også skal telles, journalføres og rapporteres.

§ 5. Tiltaksgrenser og tidsfrist for avlusning

Behandling mot lakselus skal gjennomføres i hele akvakulturanlegget dersom det i perioden **1. januar til 31. august påvises i gjennomsnitt mer enn 0,5 voksen hunnlus av lakselus eller flere enn tre lakselus av bevegelige stadier i gjennomsnitt pr. fisk.**

Behandling mot lakselus skal gjennomføres i hele akvakulturanlegget dersom det i **perioden 1. september til 31. desember påvises i gjennomsnitt mer enn 1 voksen hunnlus av lakselus eller flere enn fem lakselus av bevegelige stadier i gjennomsnitt pr. fisk.**

Behandlingen skal være avsluttet senest 14 dager etter at overskridelsen av tiltaksgrensen er registrert. Behandling kan utsettes til det skal gjennomføres en samordnet avlusning, dersom overskridelsen av angitte grenseverdier er ubetydelig, den samordnede avlusningen er nær forestående, og dette i større grad vil fremme forskriftens formål. Behandling kan også utsettes i perioder hvor leppefisk forventes å vise eller viser tilstrekkelig aktivitet, dersom overskridelse av grenseverdiene er ubetydelige, og det forventes at bruk av leppefisk i løpet av kort tid vil redusere forekomsten av lakselus til under tiltaksgrensen, jf. første og andre ledd.

Det skal umiddelbart meldes fra til Mattilsynet dersom behandling utsettes i henhold til fjerde ledd. Dersom behandling utsettes i påvente av at det skal gjennomføres en samordnet avlusning, skal meldingen inneholde opplysning om forekomst av antall voksne hunnlus og antall bevegelige stadier av lakselus, og tidspunkt for gjennomføring av den samordnede avlusningen. Dersom behandling utsettes på grunn av bruk av leppefisk, skal meldingen inneholde opplysninger om følgende:

- c) forekomst av antall voksne hunnlus og antall bevegelige stadier av lakselus,
- d) antall leppefisk som er satt ut og tidspunkt for utsett, og
- e) tidspunkt for når bruken av leppefisk forventes å redusere forekomsten av lakselus til under tiltaksgrensen, jf. første og andre ledd.

Behandling skal gjennomføres på det tidspunkt som det er opplyst om i femte ledd bokstav c dersom forekomsten av lakselus da ikke er kommet under tiltaksgrensen, jf. første og andre ledd.

Mattilsynet kan fatte nødvendige vedtak om reduksjon av biomasse eller utslakting og destruksjon av fisk på en lokalitet dersom virksomheten ikke klarer å overholde tiltaksgrensene.

§ 6. Plan for forebygging og bekjempelse av lakselus og resistente lakseluspopulasjoner

Det skal til enhver tid foreligge en helhetlig plan for effektiv forebygging og bekjempelse av lakselus og resistente lakseluspopulasjoner i akvakulturanlegget. For å sikre en effektiv forebygging og bekjempelse av lakselus og resistente lakseluspopulasjoner, skal planen samordnes med andre akvakulturanlegg innenfor det område som er nødvendig. Planen skal minimum inneholde følgende:

- a) rutiner for telling av lakselus,
 - b) rutiner og metodikk for behandling, herunder koordinering av behandlinger og dokumentasjon på at behandling kan gjennomføres innen fastsatt frist i henhold til § 5 og i henhold til krav om behandlingsmetoder i § 7,
 - c) rutiner og metodikk for evaluering av behandlingseffekt,
 - d) rutiner for bruk av leppefisk,
 - e) rutiner for brakklegging av akvakulturanlegg,
 - f) hvilke andre akvakulturanlegg planen er samordnet med, og
 - g) hvordan hensyn til ville bestander av laks og sjørret er ivaretatt.
- Planen skal årlig sendes til Mattilsynet innen 1. oktober.

§ 7. Behandlingsmetodikk

Behandling mot lus skal gjennomføres slik at fisken eksponeres for terapeutisk dose i hele behandlingsperioden som angitt i bruksanvisningen til legemidlet.

Badebehandling skal gjennomføres i lukket behandlingsenhet med mindre det foreligger dokumentasjon på at annen form for badebehandling eksponerer fisken for terapeutisk dose i hele behandlingsperioden som angitt i bruksanvisningen til legemidlet.

I en overgangsperiode frem til 1. januar 2011 da annet ledd trår i kraft, jf. § 15, skal noten ved bruk av skjørt lines opp til minst to meter over skjørtedybden, og det skal benyttes heldekkende skjørt med god overlapp i skjøter.

Oral behandling skal ikke gjennomføres ved sviktende appetitt.

§ 8. Evaluering, utredning og varsling

Behandlingseffekten skal evalueres etter hver gjennomført behandling. Ved mangelfull effekt av gjennomført behandling skal årsaksforhold umiddelbart utredes og følsomhet for legemidlet skal undersøkes spesifikt. Slik evaluering, utredning og undersøkelse skal utføres av **autorisert dyrehelsepersonell**.

Mattilsynet skal varsles umiddelbart om mangelfull effekt av gjennomført behandling og ved mistanke om resistens mot et eller flere medikament brukt for behandling mot lakselus.

§ 9. Tiltak ved resistens

Ved mistanke om eller påvist resistens, skal behandling mot lakselus gjennomføres med et virkestoff som tilhører en alternativ substansgruppe uten ugrunnet opphold.

Dersom behandling mot lakselus med alternative substansgrupper ikke har tilsiktet virkning eller ikke lar seg gjennomføre skal nødvendige tiltak iverksettes for å hindre spredning av resistent lakselus.

Mattilsynet kan om nødvendig pålegge ytterligere tiltak for å hindre spredning, herunder utslakting av fisk. Akvakulturanlegget skal brakklegges i en periode fastsatt av Mattilsynet før ny fisk settes ut.

§ 10. Soner for forebygging og bekjempelse av lus

Mattilsynet kan i forskrift opprette soner i avgrensede geografiske områder for å gjennomføre særskilte tiltak for forebygging og bekjempelse av lus, herunder om:

- a) avlusning ved andre tiltaksgrenser enn de som er nevnt i § 5 første og andre ledd,
- b) samordnet avlusning i et nærmere angitt tidsrom,
- c) samordnet utsett og brakklegging,
- d) tiltak mot resistente lusepopulasjoner og ytterligere krav til undersøkelse for resistens,

- e) reduksjon av biomasse,
- f) samordning og godkjenning av planer for forebygging og bekjempelse av lakselus og resistente laksluspopulasjoner, og
- g) ytterligere krav til telling av lus i akvakulturanlegg.

Kapittel III. Avsluttende bestemmelser

§ 11. Tilsyn og vedtak

Mattilsynet fører tilsyn og fatter nødvendige vedtak for å gjennomføre bestemmelsene gitt i og i medhold av denne forskriften.

§ 12. Tvangsmulkt

Ved overtredelse av bestemmelsene i denne forskriften kan Mattilsynet for hver påbegynte 10 000 fisk på lokaliteten, fastsette tvangsmulkt til folketrygdens grunnbeløp dividert med 36,5.

Tvangsmulkt kan fastsettes i forbindelse med pålegget. Tvangsmulkten løper fra den dagen fristen løper ut og inntil det forhold som er i strid med forskriften er rettet.

§ 13. Dispensasjon

Mattilsynet kan i særlige tilfeller dispensere fra bestemmelsene i denne forskriften, forutsatt at det ikke vil stride mot Norges internasjonale forpliktelser, herunder EØS-avtalen.

§ 14. Straff

Forsettlig eller uaktsom overtredelse av denne forskriften eller bestemmelser og vedtak gitt i medhold av den, er straffbart i henhold til matloven § 28.

§ 15. Ikrafttredelse, oppheving av forskrift og overgangsbestemmelser

Denne forskrift trer i kraft straks, samtidig oppheves forskrift 9. juli 2008 nr. 797 om bekjempelse av lus i akvakulturanlegg.

§ 7 annet ledd trer i kraft 1. januar 2011, samtidig oppheves § 7 tredje ledd.

Vedlegg 1

Krav til rutinemessig telling av lakselus

1. Det telles lus i tre stadiegrupper av lakselus:

- a) Voksen hunnlus.
- b) Bevegelige stadier

c) Fastsittende stadier

2. Halvparten av merdene i anlegg med flere enn tre merder skal telles hver gang, på en slik måte at man gjennom to ordinære tellinger får undersøkt alle merdene i anlegget. Dersom anlegget har tre eller færre merder skal alle merder undersøkes ved hver telling.

3. Det skal telles lus på **ti tilfeldige** fisk fra hver merd. Fisken fanges inn med **orkastnot**. Fra denne nota håves maksimalt fem fisk av gangen opp i bedøvelseskaret.

4. Fisken er tilstrekkelig bedøvet når den ikke slår med halen når man løfter den. En og en fisk tas opp og undersøkes nøye.

5. For hver fisk skal antall lus i de forskjellige stadiegruppene føres inn i skjema laget til formålet.

For hver merd skal følgende opplysninger også noteres på samme skjema: Merdnummer, størrelse (omkrets/side) og dyp (rette vegger), antall fisk, gjennomsnittsvekt av fisk og siste behandling mot lus (legemiddel, og antall leppefisk).

6. Temperatur og saltholdighet i vannet skal måles og noteres for senere bruk.

7. For hver merd skal gjennomsnittet beregnes for hver stadiegruppe ved å legge sammen alle lus i gruppen fra alle fisk som er undersøkt i merden, delt på antall undersøkte fisk.

For anlegget skal gjennomsnittet for hver stadiegruppe beregnes ved å legge sammen gjennomsnittene for hver fra hver merd delt på antall merder som er undersøkt.